

Anonimizált változat

Fordítás

C-461/22 – 1

C-461/22. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2022. július 12.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Landgericht Hannover (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. június 28.

Fellebbező:

MK

Ellenérdekű fél:

WB

Landgericht

Hannover

Végzés

17 T 19/22

511 C 8608/21

Amtsgericht Hannover (hannoveri helyi bíróság, Németország)

az

MK, [omissis]

– fellebbező –

[omissis]

és a

Rechtsanwalt WB, [omissis]

– ellenérdekű fél –

között folyamatban lévő jogvitában a Landgericht Hannover (hannoveri regionális bíróság, Németország) – tizenhetedik polgári tanács – [omissis] 2022. június 28-án a következőképpen határozott:

1. A bíróság az EUMSZ 267. cikk első és második bekezdése alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet, a továbbiakban: GDPR) 4. cikkének 7. pontja értelmében vett adatkezelőnek minősül-e a törvény alapján kirendelt hivatásos gondnok?

Köteles-e a hivatásos gondnok a GDPR 15. cikke szerinti tájékoztatást nyújtani?

2. A bíróság az eljárást felfüggeszti, amíg az Európai Unió Bírósága az 1. pontban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést el nem bírálja.

3. Jelen végzés ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Indokolás

1. Az előzetes döntéshozatalra utalásra az EUMSZ 267. cikk első és második bekezdése alapján kerül sor.

a) Az alapeljárás alapját a következő tényállás képezi:

Az 1966-ban született felperes gondnokság alatt áll. Nem volt képes vagyonaát önállóan kezelni, ezért a helyi bíróság gondnokság alá helyezési eljárás keretében az alperest rendelte ki gondnoknak. Ennek háttérében az állt, hogy a felperes megbetegedett. A lakása tele volt szeméttel, a beérkező postával már nem törődött, és a cégét sem tudta működtetni. A lakásban sem iratokat, sem értéktárgyakat nem találtak, így a felperes nem rendelkezik vagyonnal. Egy otthonban él, és zsebpénzt kap az otthontól.

Időközben az alperest gondnoki tisztségéből felmentették, és másik hivatásos gondnokot rendeltek ki. A felperes a GDPR 15. cikke alapján a rá vonatkozóan tárolt adatokról tájékoztatást, valamint a BGB 1890. §-a szerinti végszámadást kér. A helyi bíróság csak annyiban adott helyt a költségmentesség engedélyezése

íránti kérelemnek, amennyiben csak a végszámadás előterjesztését tartotta megalapozottnak. Az alperes ügyvéd.

A GDPR 15. cikke szerinti követeléssel kapcsolatban a helyi bíróság a következőket állapította meg:

Az általános adatvédelmi rendelet szerinti tájékoztatáshoz való, a 2021. november 1-jei keresettervezet 1. pontja alatt érvényesített jog tekintetében a költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet el kellett utasítani, mivel a kérelmezőt nem illette meg az ellenérdekű féllel mint korábbi gondnokával szemben a GDPR 15. cikk szerinti jog.

A hivatásos gondnok nem minősül a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett adatkezelőnek [omissis]. Ezenfelül az általános adatvédelmi rendelet szabályozza az érintett és az adatkezelő közötti kapcsolatot abban az esetben, amikor a GDPR 4. cikkének 1. pontja szerint személyes adatokat kezelnek. A BGB 1902. §-a szerint a gondnok az érintett személy törvényes képviselője mind bírósági, mind egyéb ügyekben. Következésképpen a személyes adatokat a gondnok magának a gondnokoltnak a nevében, és nem egyfajta, „a gondnok és az érintett közötti, kettősségen alapuló kapcsolat” keretében kezelheti (lásd: AG Altötting [altöttingi helyi bíróság, Németország] 2018. június 4-i határozata, ügyszám: XVII 0266/05, XVII 266/05, idézet a Juris alapján). Ezen túlmenően abból kell kiindulni, hogy a kérelmező már maga is birtokában van a lényeges információknak, mivel tud a gondnok kirendeléséről, és következőképpen ismeri a gondnok feladatkörét, illetve vonatkozó tevékenységét is [omissis].

A felperes fellebbezett a helyi bíróság határozata ellen, ezért a regionális bíróságnak határozatot kell hoznia.

b) Az ügyre alkalmazandó nemzeti rendelkezés szövege (aa.) és a vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlat (bb.) a következőképpen szól:

aa)

Bürgerliches Gesetzbuch (polgári törvénykönyv)

1896. § Feltételek

(1) Ha nagykorú személy mentális betegség vagy testi, szellemi vagy lelki fogyatékoság miatt részben vagy egészben nem képes ügyei vitelére, a gondnokság alá helyezésről döntő bíróság a kérelmére vagy hivatalból gondnokot rendel ki számára. A cselekvőképtelen személy is kérheti a gondnokság alá helyezést. Ha a nagykorú személy testi fogyatékosága miatt nem képes ügyei vitelére, a gondnokot csak a nagykorú személy kérelmére lehet kirendelni, kivéve ha a nagykorú személy nem képes akarata kifejezni.

(1a) Nagykorú személy szabad akarata ellenében nem lehet gondnokot kirendelni.

(2) Gondnokot csak olyan ügycsoportok tekintetében lehet kirendelni, amelyek esetében a gondnokság alá helyezés szükséges. A gondnokság alá helyezés nem szükséges, amennyiben a nagykorú személy ügyeinek vitele olyan meghatalmazott útján, aki nem tartozik az 1897. § (3) bekezdésében említett személyek közé, vagy más segítség útján, ha nem rendelnek ki törvényes képviselőt, ugyanolyan jól megoldható, mint gondnok révén.

(3) A gondnokolt jogainak meghatalmazottjával szembeni érvényesítése szintén feladatként határozható meg.

(4) A gondnok feladatkörébe csak akkor tartoznak a személy távközlésével, valamint postai leveleinek átvételével, felbontásával és leállításával kapcsolatos döntések, ha azt a bíróság kifejezetten elrendelte.

1897. § Természetes személy kirendelése

(1) A gondnokság alá helyezésről döntő bíróság olyan természetes személyt rendel ki gondnoknak, aki alkalmas arra, hogy a bíróság által meghatározott feladatkörében a gondnokolt ügyeiben jogszerűen eljárjon, és a szükséges mértékben gondozását személyesen is ellássa.

(2) Az 1908f. § alapján elismert, gondnokságot felvállaló egyesület munkavállalója, akit ezen egyesület teljes vagy részmunkaidőben gondnokként foglalkoztat (egyesületi gondnok), kizárólag az egyesület hozzájárulásával rendelhető ki. Ugyanez vonatkozik a gondnoksággal kapcsolatos feladatok tekintetében illetékes hatóság azon munkavállalójára, akit e hatóság teljes vagy részmunkaidőben gondnokként foglalkoztat (hatósági gondnok).

(3) Nem rendelhető ki gondnoknak az a személy, aki függőségi viszonyban vagy más jellegű szoros kapcsolatban áll olyan intézettel, otthonnal vagy más olyan intézménnyel, amelyben a nagykorú személyt elhelyezik, vagy amelyben a nagykorú személy lakik.

(4) Ha a nagykorú személy javaslatot tesz egy olyan személyre, akit gondnoknak lehet kirendelni, akkor ennek a javaslatnak eleget kell tenni, ha az nem ellentétes a nagykorú személy mindenek felett álló érdekével. A nagykorú személy arra vonatkozó javaslatát, hogy ne jelöljenek ki egy bizonyos személyt, figyelembe kell venni. Az első és második mondat a nagykorú személy által a gondnokság alá helyezési eljárást megelőzően tett javaslatokra is vonatkozik, kivéve ha nyilvánvalóan nem kívánja e javaslatokat fenntartani.

(5) Ha a nagykorú személy nem javasol olyan személyt, akit gondnoknak lehetne kirendelni, a gondnok kiválasztásakor figyelembe kell venni a nagykorú személy rokonai és egyéb személyes kapcsolatait, különösen a szülőkkel, a gyermekekkel, a házastárral és az élettárral fennálló kapcsolatokat, valamint az összeférhetetlenség kockázatát.

(6) Hivatásos gondnok csak akkor rendelhető ki gondnoknak, ha más olyan alkalmas személy nem áll rendelkezésre, aki a gondnoki tisztség ellátását vállalná. Amennyiben a gondnok olyan körülményekről szerez tudomást, amelyekből az következik, hogy a nagykorú személy esetében a gondnoki tisztséget egy vagy több más alkalmas, hivatásos gondnoknak nem minősülő személy is elláthatja, erről köteles értesíteni a bíróságot.

(7) Ha adott személyt a gondnokság alá helyezésről döntő bíróság illetékességi területén a (6) bekezdés első mondatában foglalt feltételek szerint első alkalommal rendelnek ki gondnoknak, a bíróság először az illetékes hatóságot hallgatja meg a kiválasztott gondnok alkalmasságáról és a gyámok és a gondnokok díjazásáról szóló törvény 1. §-a (1) bekezdése első mondatának második fordulata alapján meghozandó megállapításokról. Az illetékes hatóság felszólítja e személyt, hogy nyújtson be hatósági erkölcsi bizonyítványt és az adólistára vonatkozó információkat.

(8) Ha valamely személyt a (6) bekezdés első mondatában foglalt feltételek szerint rendelnek ki gondnoknak, e személynek nyilatkoznia kell az általa hivatásszerűen ellátott gondnokoltak számáról és a gondnoki feladatainak terjedelméről.

1901. § A gondnokság terjedelme, a gondnok kötelezettségei

(1) A gondnokság magában foglal minden olyan tevékenységet, amely az alábbi rendelkezésekkel összhangban a gondnokolt ügyeinek jogszerű viteléhez szükséges.

(2) A gondnok köteles a gondnokolt ügyeinek viteléről oly módon gondoskodni, amely a gondnokolt mindenek felett álló érdekének megfelel. A gondnokolt mindenek felett álló érdeke magában foglalja azt a lehetőséget is, hogy életét saját kívánságai és elképzelései szerint, képességei keretein belül alakíthassa ki.

(3) A gondnoknak eleget kell tennie a gondnokolt kívánságainak annyiban, amennyiben az nem ellentétes a gondnokolt mindenek felett álló érdekével, és az a gondnoktól elvárható. Ez vonatkozik azokra a kívánságokra is, amelyeket a gondnokolt a gondnok kirendelése előtt fogalmazott meg, kivéve ha e kívánságokhoz nyilvánvalóan nem ragaszkodik. A gondnok fontos ügyek intézését megelőzően azokat megbeszéli a gondnokolttal annyiban, amennyiben az nem ellentétes a gondnokolt mindenek felett álló érdekével.

(4) Feladatai körében a gondnok hozzájárul ahhoz, hogy a gondnokolt betegségének vagy fogyatékosságának megszüntetésével, enyhítésével, súlyosbodásának megelőzésével vagy következményeinek mérséklésével kapcsolatos lehetőségeket kihasználják. Hivatásos gondnok esetében a bíróság felhívására a gondnok adott esetben a gondnokság ellátásának megkezdéséhez köteles gondnoki tevékenységre vonatkozó tervet készíteni. A gondnoki tevékenységre vonatkozó terv magában foglalja a gondnokság célját és az annak eléréséhez szükséges intézkedéseket.

(5) Ha a gondnok olyan körülményekről szerez tudomást, amelyek lehetővé teszik a gondnokság megszüntetését, erről tájékoztatnia kell a gondnokság alá helyezéséről döntő bíróságot. Ugyanez vonatkozik azokra a körülményekre is, amelyek lehetővé teszik a feladatok korlátozását, vagy szükségessé teszik azok bővítését, másik gondnok kirendelését vagy a hozzájárulás beszerzésének elrendelését (1903. §).

1902. § A gondnokolt képviselése

A gondnok saját feladatkörében képviseli a gondnokoltat a bírósági és más ügyekben.

bb)

Bírósági döntés e tekintetben nem ismert. Az Amtsgericht Altötting (altöttingi helyi bíróság) a következőképpen határozott a gondnok hozzájárulásával kapcsolatos kérdésben:

„Az általános adatvédelmi rendelet alapvetően egy természetes személy (»érintett«) és az »adatkezelő« közötti kapcsolatot szabályozza abban az esetben, ha személyes adatokat kezelnek (a GDPR 4. cikke). A német jog szerint azonban a gondnok maga az érintett személy képviselőjének minősül, és az ő nevében jár el (a BGB 1902. §-a). A gondnokságra vonatkozó szabályozás szerkezete alapján ezért a személyes adatokat a gondnok magának a gondnokoltak nevében, nem pedig egyfajta, a gondnok és az érintett közötti, kettősségen alapuló kapcsolat keretében kezeli. Mindazonáltal a GDPR 6. cikke szerint az adatkezelés nem csak akkor jogszerű, ha a hozzájárulás rendelkezésre áll (a 6. cikk (1) bekezdése első mondatának a) pontja), hanem akkor is, ha (a c) pont) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges. Ha a gondnok az érintett gondnokaként jár el, akkor ennek során a gondnokságra vonatkozó szabályozás szerint gondnoknak való kirendelése alapján rá vonatkozó jogi kötelezettségeket teljesíti. A gondnok tevékenysége és az azzal összefüggő adatkezelés továbbá részben (a d) pont) »az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges«. A manapság a médiában gyakran emlegetett »jogos érdek« (az f) pont) szempontjára nem szükséges hivatkozni.”

Amennyiben a gondnokot az érintett személy személyes környezetéből rendelik ki, e tevékenység az otthoni tevékenység keretében a GDPR 2. cikke [(2)] bekezdésének c) pontja alá tartozhat, függetlenül attól, hogy a gondnok kirendelésével jogviszony jön létre. Kérdésesnek tűnik, hogy ez vonatkozik-e az olyan hivatásos gondnokra is, aki egyben ügyvéd is.

Az Amtsgericht Hannover (hannoveri helyi bíróság) az Amtsgericht Altöttinggel (altöttingi helyi bíróság) egyetértve úgy véli, hogy a képviselést keretében nem áll fenn kettősségen alapuló kapcsolat. Mivel a gondnok bíróság általi kirendelése jogi kötelezettséget keletkeztet, és a képviselt személynek a megbízásra vonatkozó szabályozás alapján képviselőjével szemben is olyan megfelelő jogai és

kötelezettségei vannak, amelyeket a gondnokság alá helyezés tekintetében a BGB 1897. és azt követő §-ai határoznak meg részletesebben, aligha tűnik megalapozottnak, hogy a hivatásos gondnok ne legyen a GDPR értelmében kötelezett személy. A kizárólag személyes vagy otthoni tevékenység széles körű értelmezése azonban alátámaszthatja ezt.

[omissis] [Az eljárás felfüggesztésére és a jelen határozattal szembeni jogorvoslat hiányára vonatkozó nemzeti eljárásjog].

[omissis]

Hannover, 2022. június 28.

[omissis] [A másolat kiállításával kapcsolatos adatok]

MUNKADOKUMENTUM